

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. +370 626 22 252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

I

Nr.

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Aplinkos ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1057 „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“ (toliau – Nutarimas) pakeitimo projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. spalio 5 d. nutarimo Nr. 998 „Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos statuso ir pavadinimo pakeitimo“ 1 punktu nuspręsta pakeisti Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos statusą – į įstaigą prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ir pavadinimą – į Nacionalinę žemės tarnybą prie Aplinkos ministerijos (toliau – Nacionalinė žemės tarnyba).

2023 m. gruodžio 14 d. priimtas Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2126 1, 2 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 1-1 straipsniu įstatymas Nr. XIV-2337 (toliau – Atkūrimo įstatymo pakeitimas), pagal kurį sprendimus, kitus veiksmus, susijusius su nuosavybės teisių atkūrimu priima ar atlieka Nacionalinės žemės tarnybos vadovas arba jo įgaliotas viešojo administravimo funkcijas vykdančiame Nacionalinės žemės tarnybos padalinyje vadovaujamas pareigas einantis valstybės tarnautojas; šiuo pakeitimu nustatyta, jeigu piliečiams perduotinų neatlygintinai nuosavybės naujų žemės sklypų ar jų dalių (kai nuosavybės teisės į žemės sklypą atkuriamos kartu su kitais piliečiais) ploto savivaldybės mero sprendimu mieste, kuriame buvo turėtoji žemė, išskyrus Kuršių nerijos nacionalinio parko teritoriją, arba piliečių pageidavimu mieste, kuriame jie gyvena, išskyrus šioje dalyje nurodytus miestus ir teritoriją, nepakanka, kad būtų galima kiekvienam piliečiui perduoti neatlygintinai nuosavybės po naują žemės sklypą ar jo dalį, Nacionalinės žemės tarnybos vadovo arba jo įgalioto viešojo administravimo funkcijas vykdančiame Nacionalinės žemės tarnybos padalinyje vadovaujamas pareigas einančio valstybės tarnautojo sprendimu žemės sklypai ar jų dalys, kiek jų trūksta, perduodami neatlygintinai nuosavybės šio įstatymo 5 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodyto dydžio kitame tos pačios savivaldybės teritorijoje esančiame mieste, išskyrus Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono miestus ir Kuršių nerijos nacionalinio parko teritoriją. Atsižvelgiant į tai, Nutarimo projektas papildytas šį pakeitimą įgyvendinančiomis nuostatomis. Atkūrimo įstatymo pakeitime numatyta, kad piliečiai iki 2024 m. gegužės 1 d. gali pakeisti savo valią dėl atlyginimo būdo ir prašyti už valstybės išperkamą žemę arba jos dalį, už kurią neatlyginta, atlyginti lygiavertį miško plotu iš laisvos valstybinės žemės fonde esančių valstybinių miškų, rezervuotų nuosavybės teisėms atkurti, kaimo vietovėje, išskyrus valstybės įmonei Valstybinių miškų urėdijai Vyriausybės nutarimu numatytus perduoti laisvos valstybinės žemės fonde esančius valstybinius miškus kompleksinei miškų ūkio veiklai vykdyti pagal Valstybinės miškų tarnybos parengtas miškų

tvarkymo schemas.

Atsižvelgiant į tai, kad poįstatyminiai teisės aktai neturėtų dubliuoti įstatyminio reguliavimo, Nutarimo projektas patikslintas atsisakant Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo nuostatų kartojimo. Minėtu aspektu tikslintos tik dėl šiame rašte nurodytų priežasčių keičiamos Nutarimo nuostatos, tačiau šio Nutarimo projekto tikslas nėra peržiūrėti iš esmės visas jo nuostatas dėl galimo įstatyminių nuostatų kartojimo.

Kadangi nuo 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo nauja Nacionalinės žemės tarnybos struktūra, Nutarimo projekte atsisakoma nuostatų, kad atitinkamus veiksmus, susijusius su nuosavybės teisių atkūrimo procedūromis, atlieka Nacionalinės žemės tarnybos žemėtvarkos skyriai.

Pagal Aplinkos ministerijos duomenų apsaugos pareigūno pasiūlymus Nutarimo projektas papildytas asmens duomenų naudojimo nuostatomis, patikslintos piliečių, pretenduojančių atkurti nuosavybės teises, asmens duomenų viešinimo nuostatos (Nutarimo projekto 2.7 ir 2.18 papunkčiai).

Nutarimo projekte atlikti juridinės technikos pakeitimai, kad jie atitiktų galiojančias Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“; atlikta kitų redakcinių pakeitimų.

Nutarimo projektas neprieštarauja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, ir Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planui, kuriam pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“.

Nutarimo projektu neperkeliamos ir neįgyvendinamos Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos.

Nutarimo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

Nutarimo projektas neatitinka Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punkto reikalavimų, todėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Konsultacijų su visuomene nebuvo.

Nutarimo projektas suderintas su duomenų apsaugos pareigūnu.

Nutarimo projekte nėra naujų sąvokų.

Priėmus Nutarimo projektą, turės būti pripažinta netekusi galios Metodinių nurodymų dėl žemės valdymo nuosavybės teisėmis faktą įrodančių papildomų dokumentų nagrinėjimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ir miško ūkio ministerijos 1997 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. 634 „Dėl Žemės valdymo nuosavybės teisėmis faktą įrodančių papildomų dokumentų nagrinėjimo tvarkos“ (toliau - Metodinių nurodymų dėl žemės valdymo nuosavybės teisėmis faktą įrodančių papildomų dokumentų nagrinėjimo tvarka).

Nutarimo projektas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) (TAIS Nr. 24-2185) teiktas išvadoms gauti visoms suinteresuotoms ministerijoms ir kitoms institucijoms. Nutarimo projektą be pastabų suderino Lietuvos Respublikos ekonomikos ir

inovacijų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija.

Į daugumą pateiktų Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, pastabų ir pasiūlymų atsižvelgta. Su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija ir Nacionaline žemės tarnyba pastabos suderintos darbo tvarka. Pastabos, į kurias atsižvelgta iš dalies, nurodytos derinimo pažymoje.

Įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2024 m. birželio 6 d. išvadoje Nr. NV-1521 (toliau – išvada) pateiktas pastabas ir pasiūlymus, atlikti Nutarimo projekto keitimai ir (ar) teikiamas papildomas pagrindimas ar kai kurių nuostatų paaiškinimas:

1. Nutarimo projekto 1 punkte nurodoma formuluotė „Vyriausybės nutarimu numatytus perduoti“ (išvados 1 p.) yra Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo Nr. VIII-359 4 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2126 1, 2 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 1-1 straipsniu įstatymo 3 straipsnyje, kuriame nustatyta, kad „<...> atlyginti lygiaverčiu miško plotu iš laisvos valstybinės žemės fonde esančių valstybinių miškų, rezervuotų nuosavybės teisėms atkurti, kaimo vietovėje, išskyrus valstybės įmonei Valstybinių miškų urėdijai Vyriausybės nutarimu numatytus perduoti laisvos valstybinės žemės fonde esančius valstybinius miškus kompleksinei miškų ūkio veiklai vykdyti pagal Valstybinės miškų tarnybos parengtas miškų tvarkymo schemas <...>“. Šiuo įstatymo pakeitimu buvo siekiama sudaryti galimybę piliečiams už miestų teritorijoje esančią valstybės išperkamą žemę atlyginti lygiaverčiu miško sklypu, esančiu kaimo vietovėse, nestabdant suplanuotos valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos kompleksinės miškų ūkio veiklos.

2. Nutarimo projektu siūloma atsisakyti kaip neturinčių teisinio pagrindo nuostatų, kad dokumentai, nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. birželio 10 d. nutarime Nr. 407, nagrinėjami ir turėto žemės sklypo ribos kartografuojamos Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka (Metodinių nurodymų dėl žemės valdymo nuosavybės teisėmis faktą įrodančių papildomų dokumentų nagrinėjimo tvarka) (išvados 2 p.). Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme nėra nuostatų, kuriomis Vyriausybė turėtų įgalinti atitinkamą instituciją, t. y. Aplinkos ministeriją nustatyti minėtą tvarką. Be to, manytina, kad Metodinių nurodymų dėl žemės valdymo nuosavybės teisėmis faktą įrodančių papildomų dokumentų nagrinėjimo tvarka buvo aktuali nuosavybės teisių atkūrimo pradžioje, kol nebuvo susiformavusios praktikos. Atsižvelgiant į tai, įvertinus aplinkybę, kad nuosavybės teisių atkūrimo procesas yra besibaigiantis, Nutarimo projekte numatoma nustatyti, kad dokumentus, nurodytus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. birželio 10 d. nutarime Nr. 407, be atskiros tai numatančios tvarkos nagrinės ir turėto žemės sklypo ribas kartografuos Nacionalinė žemės tarnyba, kaip kompetentinga institucija, t. y. institucija, nuo 2011 m. perėmusi nuosavybės teisių atkūrimo proceso vykdymą iš tuomečių apskričių administracijų. Nacionalinė žemės tarnyba prireikus gali nustatyti vidines procedūrų atlikimo tvarkas, susijusias su nuosavybės teises patvirtinančių dokumentų nagrinėjimu ir buvusios žemėvaldos ribų nustatymu.

Priėmus Nutarimo projektą, Metodinių nurodymų dėl žemės valdymo nuosavybės teisėmis faktą įrodančių papildomų dokumentų nagrinėjimo tvarka bus pripažinta netekusi galios.

3. Nutarimo projekto tikslas nėra iš esmės peržiūrėti Nutarimą atsisakant žinių nurodymo, Atkūrimo įstatymo nuostatų kartojimo, taisant nuorodas į kitus teisės aktus (išvados 3 p.), todėl šiuo aspektu tikslintos tik Atkūrimo įstatymo pasikeitimus įgyvendinančios Nutarimo projekto nuostatos, tačiau ne visas Nutarimas. Pažymėtina ir tai, kad nuosavybės teisių atkūrimo procesas yra besibaigiantis (nuosavybės teisės atkurtos į 97,03 % miesto teritorijose piliečių turėtos žemės plotą ir į 99,96 % kaimo teritorijose piliečių turėtos žemės plotą). Atsižvelgiant į tai, siekiant teisėkūros ekonomiškumo, manytina, kad Nutarimo projektu netikslinga teisės technikos atžvilgiu peržiūrėti ar

keisti visas Nutarimo nuostatas. Pažymėtina ir tai, kad ir ankstesni Nutarimo keitimai buvo atliekami laikantis analogiškos nuostatos, t. y. teisės technikos atžvilgiu tikslintos tik keičiamos atitinkamos nuostatos.

Nutarimo projektas darbo tvarka suderintas su Vyriausybės Teisės grupe (išvados rengėjai).

Nutarimo projektą parengė Aplinkos ministerijos Žemės ir teritorijų planavimo politikos grupės (vyresnioji patarėja, vykdanči Žemės ir teritorijų planavimo politikos grupės vadovo funkcijas – Algė Staniūnaitė-Tonkich, tel. +370 695 17 731, el. p. alge.staniunaite-tonkich@am.lt, vyresnioji patarėja – Erika Giedraitienė, tel. +370 696 75 865, el. p. erika.giedraitiene@am.lt) patarėja Jurgita Gricė (tel. +370 686 07 538, el. p. jurgita.grice@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 21 lapas.
2. Nutarimo projekto lyginamasis variantas, 26 lapai.
3. Derinimo pažyma, 4 lapai.
4. Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo pažyma, 6 lapai.

Laikinais einantis aplinkos ministro pareigas

Simonas Gentvilas